

Sygn. akt II DSI 16/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Tomczyński (przewodniczący)
SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)
SSN Paweł Czubik

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych r.pr Mariusza Łątkowskiego

w sprawie T. G.,

obwinionego o przewinienie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego z dnia 22 listopada 2014 r.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 7 lutego 2019 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w W. z dnia 11 stycznia 2018 r.,

sygn. akt WO-[...] zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...]. z dnia 10 lipca 2017 r., w sprawie o sygn. akt D [...]

na podstawie art. 537 § 1 kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych

**uchyla zaskarżone orzeczenie co do kary i sprawę przekazuje
Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców**

Prawnych do ponownego rozpoznania, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach Sądowi niższej instancji.

UZASADNIENIE

I. Opis orzeczeń Sądu I i II instancji

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...]. po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 lipca 2017 r. w W. sprawy przeciwko radcy prawnemu T. G., [...], obwinionemu o to, że w dniu 4 stycznia 2016 r. w W. na ul. W. [...] nie stosował się do decyzji nr [...] organu administracji samorządu terytorialnego Urzędu Dzielnicy [...] z dnia 6 maja 2010 r. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi – prowadząc na drodze publicznej samochód marki B. o nr rej. [...], wskutek czego postępował w sposób sprzeczny z prawem jak również naruszył godność zawodu radcy prawnego w życiu prywatnym, tj. popełnienia czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 180a Kodeksu karnego oraz w związku z art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego orzeczeniem z dnia 10 lipca 2017 r. sygn. akt D [...]

- 1) uznał radcę prawnego T. G., [...], winnym zarzucanego wnioskiem o ukaranie czynu, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z zasadami wyrażonymi w art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za czyn ten na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych wymierzył mu karę pieniężną w wysokości 3000 złotych;
- 2) na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych zasądził od obwinionego na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...]. tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego kwotę 1000 złotych.

Minister Sprawiedliwości złożył w dniu 11 września 2017 r. na podstawie art. 70⁴ ust. 4 ustawy o radcach prawnych odwołanie od orzeczenia Okręgowego Sądu

Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...]. z dnia 10 lipca 2017 r., sygn. akt D [...] w sprawie radcy prawnego T. G.. Zaskarżył niniejsze orzeczenie na niekorzyść obwinionego w zakresie rozstrzygnięcia kary dyscyplinarnej. Na zasadzie art. 438 pkt 4 Kodeksu postępowania karnego w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych orzeczeniu temu zarzucił rażąco niewspółmierność wymierzonej obwinionemu kary w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz stopnia winy obwinionego. Wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez wymierzenie obwinionemu kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres jednego roku oraz kary dodatkowej zakazu wykonywania patronatu na okres trzech lat.

Orzeczeniem z dnia 11 stycznia 2018 r., sygn. akt WO – [...] Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w W. przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego Sławomira Pilipca po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2018 r. na rozprawie sprawy obwinionego:

- 1) zmienił pkt 1 zaskarżonego orzeczenia w ten sposób, że przed słowami: „art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego” dodał „art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z” oraz w ten sposób, że przed wyrazami: „art. 65 ust. 1 pkt 3” skreślił wyrazy „art. 64 ust. 1 i” oraz w ten sposób że skreślił słowa „karę pieniężną w wysokości 3000 złotych” i w to miejsce wpisał „karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 1 (jednego) roku oraz dodatkowo zakaz wykonywania patronatu na czas 3 (trzech) lat”;
- 2) w pozostałym zakresie orzeczenie utrzymał w mocy,
- 3) zasądził od obwinionego koszty postępowania odwoławczego w kwocie 1100 złotych na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w [...].

II. Kasacja i zarzut obwinionego

Na podstawie art. 62² ust. 1 ustawy o radcach prawnych obrońca obwinionego złożył w dniu 15 marca 2018 r. na korzyść obwinionego kasację od orzeczenia

Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w [...]. z dnia 11 stycznia 2018 r., sygn. akt WO – [...], którego odpis wraz z uzasadnieniem doręczono obwinionemu w dniu 14 lutego 2018 r. Zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu, zgodnie z art. 62³ ustawy o radcach prawnych, rażąco niewspółmierność orzeczonej za przypisane obwinionemu przewinienie dyscyplinarne przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 1 roku. Na podstawie art. 537 § 1 i 2 kpk w związku z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych do ponownego rozpoznania.

III. Rozważania Sądu Najwyższego

Sąd Najwyższy zważył, co następuje

Kasacja złożona przez obrońcę obwinionego jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Na początku stwierdzić należy, że wina obwinionego nie budzi żadnych wątpliwości. Obwiniony przyznał się do popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego, ponadto prawdziwość ustaleń faktycznych potwierdził wydany w postępowaniu karnym wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w W. z dnia 9 czerwca 2016 r., sygn. akt III K [...].

Kara jednak powinna, zgodnie z art 53 § 1 Kodeksu karnego, wymierzona według uznania sądu, w granicach przewidzianych przez ustawę, bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Zgodnie z przyjętą powszechnie definicją, przez „rażącą” niewspółmierność powinno się rozumieć oczywistą, istotną różnicę pomiędzy efektem planowanym, a

osiągnięty. Przekładając to na język prawa karnego, musi istnieć wyraźnie błędny osąd co do kary.

W konsekwencji istotnego (wyraźnego) błędu w osądzie orzeczone kara „nie uwzględnia należycie stopnia szkodliwości społecznej czynu oraz nie realizuje w wystarczającej mierze celów kary w zakresie społecznego oddziaływania” (Kodeks postępowania karnego, pod red. Andrzeja Sakowicza, Beck 2018, teza V.1. do art. 438 kpk). Mówiąc inaczej, między karą orzeczoną a właściwą musi istnieć rażąca dysproporcja. Niewspółmierność rażąca to znacząca, „bijąca w oczy” różnica między karą wymierzoną a sprawiedliwą (III KRN 120/94 – patrz teza 5.1. akapit 3 strona 1090, *ibidem*).

W ocenie Sądu Najwyższego, *in concreto* dysproporcja między karą orzeczoną, a sprawiedliwą w niniejszej sprawie jest rażąca.

Przede wszystkim Sąd Najwyższy zauważa olbrzymią rozbieżność pomiędzy karą wymierzoną przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...], a orzeczoną przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych i trzeba zrozumieć motywy, dla których przy braku nowych elementów doszło do tak drastycznych różnic w orzekaniu.

Pamiętać należy, że czyn stypizowany w art. 180a Kodeksu karnego stanowi przestępstwo dopiero od roku 2015, a więc przez czas stosunkowo niedługi. Zagrożenie karą przewidziane w razie naruszenia tego przepisu również nie należy do surowych – przestępstwo bowiem jest zagrożone karą grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat dwóch a sąd w postępowaniu karnym uznał, że adekwatne będzie wymierzenie oskarżonemu najłagodniejszej rodzajowo sankcji w Kodeksie karnym - kary grzywny. Została ona orzeczone w wysokości pięćdziesięciu stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 60 złotych.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem obrońcy obwinionego, że kara pieniężna wymierzana w postępowaniu dyscyplinarnym nie stanowi sankcji najłagodniejszej, lecz plasuje się w środku pomiędzy karami najłagodniejszymi, a najsurowszymi. Kara zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego stanowi zaś

jedną z najsurowszych kar przewidzianych dla radców prawnych. Akceptacja stanowiska Wyższego Sądu Dyscyplinarnego doprowadziłaby zatem nie tylko do rażącej dysproporcji pomiędzy karą orzeczoną a sprawiedliwą, ale dysproporcja ta uwidoczniałaby się również w sposób jaskrawy pomiędzy karą orzeczoną w postępowaniu karnym, a sankcją dyscyplinarną wymierzoną radcy prawnemu.

Nie ulega wątpliwości, że czyn radcy prawnego (przestępstwo) musi być oceniany surowiej niż analogiczny czyn innej osoby z uwagi na to, że zawód radcy prawnego jest zawodem szczególnego zaufania, a błędy popełniane przez poszczególnych przedstawicieli tego zawodu uderzają w całe środowisko. Z drugiej strony trzeba brać jednak pod uwagę, że przewinienie radcy prawnego nie ma bezpośredniego związku z wykonywanym zawodem, nie doprowadziło do wypadku samochodowego, a prowadzący nie pozostawał pod wpływem alkoholu.

Te elementy o charakterze podmiotowym trzeba zważyć na szali uwzględniając oczywisty fakt, że zamknięcie kancelarii na 1 rok jest karą bardzo poważną, zwłaszcza dla młodego radcy prawnego, a straty finansowe wielokrotnie przewyższają dolegliwość pieniężną w postępowaniu karnym. Sąd Dyscyplinarny powinien wziąć pod uwagę informację o rocznych przychodach kancelarii obowiązujących w wysokości 0,5 mln zł i dokonać weryfikacji rzeczywistej dolegliwości finansowej przy orzeczeniu kary pieniężnej (która jest przecież możliwa w zdecydowanie wyższej wysokości niż 3000 zł) i przy zawieszeniu działalności, kierując się zasadami wymiaru kary zawartym w art. 53 Kodeksu karnego bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy i uwzględniając stopień szkodliwości społecznej czynu oraz cele wychowawcze. Nie ulega bowiem żadnej wątpliwości, że między dwiema karami orzeczonymi przez sąd I i II instancji uda się znaleźć karę wyważoną, odpowiadającą wyżej wskazanym cechom oraz rzeczywistemu społecznemu niebezpieczeństwu czynu.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.